

Verksamhetsrapport 2002

Hälso- och sjukvårdsberedning Nord

Uppdrag 2002

Hälso- och sjukvårdsberedningarna ansvarar för att utvärdera det strategiska målet för hälso- och sjukvård utifrån analyser av befolkningens behov. (Strategiskt mål: Landstinget ska aktivt bidra till en god folkhälsa och att skillnaderna i ohälsa minskar.)

Med utgångspunkt i den lokala handlingsplanen har utvärderingen år 2001 inriktats mot primärvård. Utvärderingen ska inriktas mot psykisk ohälsa under år 2002 och mot vård av äldre år 2003.

Vidare ska tillgänglighet, kontinuitet, valmöjlighet och konsumtionsmönster analyseras inom området psykisk ohälsa år 2002.

Slutsatser

Beredningen anser att den bild som framtonat i kommunerna i stort följer nationella beskrivningar av den psykiska ohälsan hos barn och ungdomar.

Beredningens uppfattning är att allt fler barn och ungdomar i beredningsområdet drabbas av psykisk ohälsa, och att orsakerna främst finns att hämta i en svikande vuxenvärld. De främsta symtomen på ohälsan är ökad stress, brist på motivation och framtidstro, samt ett ökande alkoholmissbruk som sjunker allt längre ner i åldrarna.

Beredningen har också uppfattat skillnader i tillgång till vård och stöd för barn och ungdom mellan kommunerna i beredningsområdet

Beredningens svar på uppdraget i Landstingsplan 2002

Mot bakgrund av uppdraget och erfarenheter från årets arbete har beredningen valt att lyfta följande områden:

- *Stöd till familjerna*
- *Samverkan med kommunerna och mellan landstingets egna verksamheter*
- *Barn och ungdom ska ges tidigt och adekvat stöd*
- *Information och egenvård*

Följande punkter stödjer de områden beredningen valt att lyfta och utgör bakgrund till förslag till beslut i landstingsfullmäktige:

- *Tillgång till vård och stöd för drabbade personer måste redovisas.* Beredningen har uppfattat att barn och ungdom inte ges likvärdigt stöd när de drabbas av psykisk ohälsa. Landstingsstyrelsen ska redovisa orsaken till att man i Pajala och Jokkmokk anser sig få dåligt stöd av BUP, medan man anser sig få bra stöd i Kiruna.

- *Samverkan mellan primärvård, BUP och psykiatrin måste tydliggöras och förstärkas.* Beredningen har uppfattat att man inom landstingets verksamheter har olika uppfattningar om hur samverkan ska bedrivas.
- *Likvärdigt stöd ska ges av mvc/bvc vid samtliga vårdcentraler.* Bvc har en mycket viktig funktion eftersom de möter samtliga barn och tidigt kan upptäcka barn i riskzonen. Primärvården organiserar personalen efter områden i vissa fall, och efter specialitet i andra. Landstingsstyrelsen ska redovisa vilken arbetssätt som bäst tillgodoser barnens behov.
- *Hälsofrämjande arenor* där landstinget och kommunerna samverkar ger stöd och kunskap familjerna. En helhetsbild av familjen ger bättre möjlighet att identifiera de mest utsatta riskfamiljerna och grupper som inte självmant söker hjälp. Verksamheterna kan också erbjuda mötesplatser för familjer med bristande sociala nätverk.
- *Stärk föräldrarollen.* Unga föräldrar, och i synnerhet ensamstående unga föräldrar utan socialt nätverk behöver mycket stöd. Förstärkt och fördjupad föräldrautbildning, föräldrarådgivning via bvc/mvc är exempel på bra förebyggande arbete. Enligt socialstyrelsens riktlinjer ska alla förstföderskor och deras partner erbjudas föräldrautbildning som bör kompletteras med riktade insatser mot pappor, vilket också är uppskattade och efterfrågade verksamheter inom beredningsområdet.
- *Samverkan med kommunerna ska utgå från individens behov.* Samverkan mellan alla inblandade aktörer är nödvändig i arbetet mot psykisk ohälsa. En förutsättning för lyckad samverkan är att den organiseras och regleras samt innehåller en tydlig och känd ansvarsfördelning.
- *Ökad lyhördhet inom hälso- och sjukvården för tecken på psykisk ohälsa.* Hälso- och sjukvården ska aktivt arbeta för att identifiera den psykiska ohälsan för att kunna ge adekvat vård och stöd på rätt nivå. Tecken på psykiska problem hos barn och ungdom ska uppmärksammas och åtgärdas tidigt. Verksamheten kan behöva kompletteras med annan kompetens för att åstadkomma detta.
- *Information om alkohol och droger till folkhälsoråden eller motsvarande.* Landstinget ska kontinuerligt bidra med kunskap om alkohol och droger, samt uppmärksamma nya droger med dess symtom och skadeverkningar.
- *Ökad kunskap om psykisk ohälsa.* Landstinget ska bidra till ökad kunskap i befolkningen om villkor och betingelser som påverkar den psykiska hälsan, om främjande/förebyggande arbete inklusive egenvård.
- *Stress och övervikt hos barn kan leda till både psykisk och fysisk ohälsa.* Stress, ohälsosamma kostvanor, bristande aktivitet samt för lite sömn är grogrund för psykisk ohälsa, men kan också leda till fysiska sjukdomar som åderförkalkning och åldersdiabetes. Föräldrautbildningen bör innehålla information om barns stress, betydelsen av tillräckligt med sömn, bra kost och motion.

Förslag

Beredningen föreslår att landstingsfullmäktige beslutar att uppdra åt landstingsstyrelsen:

26 AUGUSTI 2002

- att föreslå åtgärder som tillgodoser de behov beredningen uppmärksammat
- att i verksamhetsfrågor redovisa de åtgärder som kommer att vidtas

Mot bakgrund av att beredningarnas uppdrag begränsas till beredningsområdet föreslår beredningen att landstingsfullmäktige uppdrar åt landstingsstyrelsen:

- att mellan beredningsområdena jämföra tillgång till vård och stöd för dem som drabbas av psykisk ohälsa.

Uppdrag om konsumtionsmönster

Beredningens uppdrag att analysera konsumtionsmönster för personer som drabbats av psykisk ohälsa går inte att genomföra. Personer utan diagnos kan inte följas i landstingets vårdsystem då endast symtomen registreras i löpande text.

Metoder och arbetssätt

Under 2002 har samtliga beredningar arbetat med psykisk ohälsa. Hälso- och sjukvårdsberedningarna har fokuserat på grupper utan medicinsk diagnos, och beredning Nord har valt att begränsa arbetet till barn- och ungdom.

Området är känsligt och omfattande, och beredningen anser att valet av metoder att möta människor med psykisk ohälsa är begränsat. Därför beslutade beredningen att koncentrera arbetet till att träffa företrädare för målgrupperna, kommunpolitiker, samt personer som arbetar med barn och ungdom.

Beredningen har träffat representanter från primärvården, tandvården, skolhälsovården, individ- och familjeomsorgen, hälsorådet, polisen, ungdomsmottagningen, elevråd, föräldraföreningar, fritidsgårdar, m fl. Några ledamöter från beredningen har även träffat långtidsarbetslösa ungdomar mellan 18 och 25 år och fått deras syn på vad som är viktigt för att må bra.

Beredningen har arbetat efter följande frågeställningar:

- De främsta orsakerna till psykisk ohälsa.
- Stöd till personer som visar tecken på psykisk ohälsa.
- Åtgärder för att förebygga och motverka psykisk ohälsa, samt för att främja psykisk hälsa.
- Den framtida utvecklingen av den psykiska ohälsan.

Beredningen har under våren besökt samtliga kommuner inom beredningsområdet - Pajala, Kiruna, Jokkmokk och Gällivare

Utvärdering av beredningens arbete

Beredningen anser att beredningsarbetet har ökat och fördjupat kunskapen hos ledamöterna, och man känner sig bättre rustad för att delta i fullmäktigedebatten.

Under primärvårdsåret 2001 använde beredningen mycket tid till möten med medborgarna, medan man under 2002 träffat få. Det är en brist, eftersom dessa möten skulle ha gett en mer heltäckande behovsbild. Beredningen anser dock att det varit svårt att hitta bra metoder för diskutera psykisk ohälsa med medborgarna, och att ett halvt år är för kort tid för att hinna med ett så komplext ämne.

Arbetsättet i landstingsfullmäktige har inte påverkats nämnvärt av beredningarna, däremot har medborgararperspektivet blivit tydligare.

Generellt räcker ledamöternas 15 dagar för arbetet. För vissa ledamöter har det varit svårare att avsätta den tid som behövs till beredningsarbetet.

Ekonomisk redovisning

Hälso- och sjukvårdsberedning Nord har under 2002 haft en budget på 432 500 kronor för arvoden och övriga omkostnader för ledamöterna. Utöver detta har beredningen haft en budget på 50 000 kronor för omkostnader vid möten och andra aktiviteter.

	Budget	Utfall 02-07-31	Resultat
Arvoden, övriga omkostnader	432 500	223 000	209 500
Omkostnader för möten mm	50 000	23 600	26 400
Summa:	482 500	246 600	235 900

Ledamöternas 15 dagar

Antal dagar, totalt	Nyttjade dagar	Beredningsmöten	Andra aktiviteter	Nyttjade dagar i %
165	95	73	22	57